

Set cartes d'Onofre Parés a Josep Pla

ANTONI MUNNÉ-JORDÀ *Societat Catalana de Ciència-Ficció i Fantasia*
XAVIER PLA *Universitat de Girona*

RESUM: Troballa de set cartes inèdites escrites entre 1929 i 1960 per Onofre Parés a Josep Pla que aporten noves informacions, personals i també literàries, sobre l'etapa més desconeguda de l'autor de *L'illa del gran experiment*, una de les més destacades novel·les catalanes de ciència-ficció publicades abans de la guerra. El breu epistolari dona un testimoni únic de la relació entre un autor expansiu i popular com Josep Pla i les enormes dificultats d'un altre escriptor, minoritari, per trobar-se un lloc en la cultura catalana de l'època, les seves dificultats econòmiques i la seva situació de solitud personal i aïllament literari.

PARAULES CLAU: literatura catalana, novel·la de ciència-ficció, utopia i novel·la.

ABSTRACT: Seven unpublished letters written between 1929 and 1960 by Onofre Parés to Josep Pla provide new informations, not only personal but also literary, about the most unknown stage of the author of *L'illa del gran experiment*, one of the most outstanding Catalan science-fiction works published before the Spanish civil war. This brief epistolary gives a unique testimony of the relationship between an expansive and popular author such as Josep Pla and the enormous difficulties of another writer, minority, to find a place in the Catalan culture of the time, his economic difficulties and his situation of solitude and literary isolation.

KEYWORDS: Catalan literature, science-fiction novel, utopia and novel.

Aquest any 2017 en fa noranta que Onofre Parés va publicar *L'illa del gran experiment (Reportatges de l'any 2000)* a la Llibreria Catalònia. La novel·la va provocar un cert rebombori, amb ressenyes contradictòries a *La Publicitat*, *La Veu de Catalunya* i *Revista de Catalunya*, i després autor i obra van caure a l'oblit. El 1969, Joan Fuster, a l'article «Ciència-ficció» publicat a *Serra d'Or*, va reivindicar el llibre com un dels tres pioners del gènere en la literatura catalana d'abans de la guerra, al cantó d'*Homes artificials* de Frederic Pujulà i Vallès, de 1912, i *Retorn al sol* de Josep M. Francès, de 1936. Poc després, l'any 1971, en va parlar el professor Ramon Carreras Planells a la revista *Aster*, a l'article «Primeros resultados de una investigación del desarrollo de la idea astronáutica y la cohetería en España», en què suggereix que Parés possiblement era lector del Coronel Ignotus, pseudònim del novel·lista José de Elola. El 1973, Josep M. Benet i Jornet va citar l'obra i l'autor a l'article «Ciència-

ficció» de la *Gran Enciclopèdia Catalana*, segurament seguint Fuster. Aleshores, Onofre Parés encara era viu, però possiblement no va arribar a llegir mai les referències en què es comentava que no se sabia res de l'autor de *L'illa* («Ho desconec tot d'Onofre Parés, i ho lamento», escriu Fuster), perquè no va reaccionar o respondre.

L'any 1980, Joan Senent-Josa, director de la revista *Ciència*, va trobar uns quants exemplars de la novel·la al mercat de Sant Antoni, i en va donar un a Antoni Roca i un a Antoni Munné-Jordà, col·laboradors de la revista, on més endavant se'n va publicar una nota informativa i se'n va reproduir el primer capítol. Arran de l'assassinat de John Lennon, el desembre de 1980, Senent-Josa va demanar un poema per a la revista a Pau Riba, i també li va donar un exemplar de la novel·la. D'aquí va sortir que Riba i Munné-Jordà la reeditessin el 1999 des del Servei de Publicacions de la Universitat Politècnica de Catalunya.

La reedició va obtenir més ressò als mitjans que la primera edició: entre notes de premsa, articles i ressenyes, van sortir una vintena de comentaris, de desembre de 1999 a juliol de 2000, analitzant diferents aspectes de l'obra, des de la filiació ideològica fins als elements científics o la singularitat de l'autor, a càrrec de crítics tan diversos com, entre d'altres, Jordi José i Manuel Moreno, Francesc Roca, Sebastià Roig, Carles Hac Mor, Carles Blaya, Xavier Moret, i fins a la crítica de Josep Murgades en aquesta mateixa revista *Els Marges* (núm. 66, juliol 2000). L'any 2004, Víctor Martínez-Gil va reproduir íntegrament el capítol quatre de *L'illa del gran experiment*, titulat «La ciutat menor», dins de la seva antologia *Els altres mons de la literatura catalana. Antologia de narrativa fantàstica i especulativa*.

Entremig, cercant dades de l'autor, Munné-Jordà havia fet pública una crida en alguna revista (també van col·laborar en la cerca i captura de l'enigmàtic autor de la novel·la Joan Crexell, Joan-Manuel Tresserras, Hèctor Moret i el pare Manuel Casanoves, entre d'altres). Preparant-ne la reedició, per suggeriment d'Albert Manent i Manuel Parés Maicas, Riba i Munné-Jordà van publicar una carta a la premsa comarcal i local. Gràcies a això, Glòria Ballús, encarregada de protocol a l'Ajuntament de Manresa, la va llegir a *Regió 7* i ho va comunicar al matrimoni Carme i Onofre Boqué i Parés, nebot i fillol d'Onofre Parés, que es va posar en contacte amb els editors i, a partir d'aquí, es va poder anar estirant el primer fil de les seves dades biogràfiques.

Ara, la inesperada troballa de set cartes mecanoscrites de Parés a Josep Pla, efectuada pel professor Xavier Pla durant la digitalització de la correspondència de l'escriptor de Palafrugell a càrrec de la Càtedra Josep Pla de Literatura i Periodisme de la Universitat de Girona, aporta noves informacions, més personals però també literàries, sobre l'etapa que havia quedat més fosca de Parés. No se sap quan ni com Pla i Parés es van posar en contacte o a través de qui. Pla no esmenta mai Onofre Parés en la seva *Obra Completa*. Potser havien coincidit en alguna tertúlia a l'Ateneu Barcelonès, o en alguna redacció de diari. Podria ser també que l'editor Antoni López

els hagués posat, en algun moment, en contacte. En les cartes, hi predomina la demanda constant d'ajut, personal, periodístic i literari, a Josep Pla que un Parés al caire de la depressió trasllada a l'autor de *Coses vistes* en uns termes, com a mínim, inquietants: si no obté una resposta, «jo cauria a dins del pou com un pobre qualsevol», li diu en la primera. L'any 1929, quan s'enceta el diàleg epistolar, Pla ja era una de les plomes més destacades del periodisme català, havia protagonitzat tota mena de polèmiques polítiques i literàries, viatjava constantment per tot Europa i tenia mitja dotzena de llibres publicats al seu darrere. Parés esmenta explícitament que Pla li va respondre les seves primeres cartes però, a diferència de les seves, malauradament no s'han conservat, ja que no queda cap traça del seu arxiu personal. Aquestes set cartes, que reproduïm íntegrament, amb una mínima intervenció per adaptar-les a la normativa i una obligada correcció ortotipogràfica, donen un testimoni únic, encara que breu, de la relació entre un autor expansiu i cèlebre com era Pla i de les enormes dificultats d'un altre escriptor, minoritari, per trobar-se un lloc en la cultura catalana de l'època, les seves dificultats econòmiques i la seva situació de solitud personal i aïllament literari.

Onofre Parés i Serra va néixer a Manresa, al carrer Escodines, 12, 3r, el 27 d'octubre de 1891, al si d'una família catòlica i conservadora. Fill de Vicenç Parés Suñer, de Calaf, escriptor, i Margarida Serra, de Manresa. Era el tercer de quatre germans: Ignasi (1885), Carme (1887), Onofre (1891) i Tomasa (1892). Morta la mare, el pare es va tornar a casar, i va tenir una altra filla, Dolors (1901). Onofre Parés va estudiar al col·legi dels jesuïtes de Manresa i, de petit, va fer d'escolà a la Santa Cova: quan van restaurar l'orgue de la capella, en data relativament recent, «els responsables de les obres van trobar el seu nom gravat a la paret de rere l'orgue», recorda el seu nebot i fillol, Onofre Boqué i Parés; una demostració que ja tenia la voluntat que el seu nom perdurés. Segons la documentació del pare Jordi Roca, arxiver de la Companyia de Jesús, Onofre Parés va iniciar els estudis de jesuïta, a Manresa, quan encara no tenia quinze anys, el 21 de juny de 1906. Hi va fer els dos anys de noviciat i quatre anys d'estudis humanístics. En va sortir, abans de professar i d'acabar els estudis, el 26 de març de 1914, amb vint-i-dos anys complerts, a la fi del segon trimestre del segon curs de filosofia, que cursava a la facultat mateixa dels jesuïtes. Aquests estudis de filosofia es completaven amb un curs de física superior, que posava al dia de les teories científiques més actuals. Parés va abandonar la vinculació amb els jesuïtes, després d'haver-hi passat més de set anys i nou mesos, amb una gran aversió envers la religió i les formes tradicionals de concebre la societat.

Onofre Parés se'n va anar a viure a Barcelona. El 1927, quan publica *L'illa del gran experiment*, possiblement el mes d'octubre, Parés complia trenta-sis anys. Quan va sortir el llibre, la Llibreria Catalònia, que l'havia editat, no en va publicar cap anunci al diari *La Publicitat*, al contrari del que solia fer amb les altres novetats. De la novel·la se'n va fer ressò el diumenge 6 de novembre Roger (pseudònim de Josep

Navarro Costabella) al diari *La Veu de Catalunya*, saludant-la elogiosament amb una ressenya titulada «Un llibre nou de debò», en què afirma que «Aquestes dues-centes vint-i-nou pàgines, la darrera de les quals acabo de llegir fa un moment, obren un nou camí a la nostra literatura». L'endemà, dilluns, va tornar a sortir la ressenya. El dimarts 8 a *La Publicitat*, dins l'epígraf «Les lletres», se cita la novel·la juntament amb un volum d'articles d'Agustí Esclasans, sota el subtítol «Dos llibres dels quals hom parla». I el dissabte 19, al «Carnet de lletres» del mateix diari, Tomàs Garcés la rebenta sota el títol «Una utopia al revés»: «El “gran experiment” del senyor Parés no expressa el desig d'una beutat inassolible avui. Al revés: descriu una república idealista (!) que és —ai las!— mirall de cretinisme.» Altre cop a *La Veu de Catalunya*, el dimarts 7 de desembre, Manuel de Montoliu, al seu «Breviari crític», hi dedica una extensa ressenya, en què en lloa tots els aspectes d'imaginació i d'anticipació, però a la segona part la critica pels aspectes morals: no hi ha temples (no és veritat: sí que n'hi ha) ni religió ni matrimoni ni família. I el desembre de 1927, a la *Revista de Catalunya*, Domènec Guansé la defensa com a novel·la d'aventures i d'acció (quan més aviat hi ha poca acció i poca aventura), en reacció contra el cansament de la novel·la analítica i poemàtica, però remarca que les preocupacions filosòfiques que mostra farien banal qualificar-la de simple novel·la d'imaginació.

Després, silenci. Fins que el maig de 1929, en la desolada primera carta a Josep Pla, Parés explica que està molt sol a Barcelona a la torre de Sant Gervasi, al carrer de Ríos Rosas, 51. El desembre de 1930, a la segona carta, diu que fa mig any que viu en una altra torre, a la Torrassa, al carrer Albareda, 24, de l'Hospitalet de Llobregat, perquè li convé per a la feina, segurament a la indústria de sabons i perfums Renaud Germain de la carretera de Sants, 368, amb el paper de la qual escriu, i s'interessa per la política.

El seu germà Ignasi va ser regidor municipal de Manresa abans de la República, i després se'n va anar a Xile, on va fer fortuna. Tomasa es va fer monja. La germana més petita, Dolors, la més liberal juntament amb Onofre, es va casar i es va quedar a Manresa. Just a les acaballes de la guerra civil, Onofre Parés va apadrinar a Manresa el seu nebot Onofre Boqué i Parés.

El març de 1947, Onofre Parés informa Pla que ha passat la guerra a Barcelona, continua solter i viu a la Gran Via (abans carrer de les Corts Catalanes i aleshores Avenida de José Antonio), 286, principal 3a. Diu que treballa en una indústria química, però el telèfon de la feina que dóna no és el mateix de l'anterior, de 1930. L'octubre de 1959, explica que fa cinc anys que s'ha jubilat (a només seixanta-tres anys; Renaud Germain, que del carrer de les Tàpies s'havia traslladat a la carretera de Sants, va plegar a mitjan segle XX: potser Parés es va jubilar pel tancament de la casa) i que en fa vint-i-cinc que viu al mateix lloc. Però l'element més destacable de les últimes cartes és que Parés explica confidencialment a Pla que acaba d'escriure una segona novel·la, aquesta en castellà, i que fins ara era del tot desconeguda, titu-

lada *Música del deseo*, també de ciència-ficció, que portaria aquest subtítol irònic «*que dedico a los magos de la ciencia y a cuantas personas han notado que la vida sabe a poco*». El mecanoscrit original, que Parés dubta de si enviar o no a Pla, no s'ha conservat, però en canvi, l'epistolari en rescata el pròleg. Diu que Pla va llegir *L'illa* el 1928 (tot i que el seu exemplar no es conserva a la biblioteca de la Fundació Josep Pla de Palafrugell) i li va dir que «seria d'actualitat vint o trenta anys més tard». El gener de 1960, insisteix en la novel·la i li explica que s'ha aficionat a l'astrologia. A partir d'aquí, la relació no continua, o bé no n'han quedat més traces.

El 1968, quan Onofre Parés tenia setanta-set anys, el seu nebot i fillol Onofre Baqué es va casar. Abans, havia anat amb la promesa, Carme, a visitar el padrí al pis de la Gran Via per convidar-lo al casament. Onofre Parés «era una persona reservada, que no donava peu a les franqueses». Corregia galerades per a alguna editorial i tenia un matrimoni rellogat, amb qui compartia el pis i complementava la paga de pensionista. Va anar al casament, a Santa Maria d'Oló, i després ja no en van tenir més notícies.

El 26 d'octubre de 1976, a les vuit del vespre, Onofre Parés va morir a la clínica de la Mare de Déu del Carme, al carrer de Balmes, 25-27, a Vilafranca del Penedès, que també feia de residència geriàtrica, com encara fa ara. Just el dia abans de fer vuitanta-cinc anys. No se sap quan va ingressar a la residència, ni per quin motiu; no es conserven els arxius de la institució d'aquells anys, i tampoc no s'hi va conservar cap pertinença seva, fossin cartes o manuscrits. La causa de la mort, segons la partida de defunció, va ser aturada cardíaca, cardioesclerosi. El van enterrar al nínxol 54 del recinte segon, secció 10 ampliació, del cementiri de Vilafranca, que la residència geriàtrica tenia llogat, i atesa la utilitat provisional de la sepultura, passats dos o tres anys les seves restes van anar a parar a la fossa comuna per a fer lloc a algun altre asilat.

[1]

8 maig 1929

Molt apreciat amic Pla:

Rebuda la vostra d'ahir. Espero, doncs, que no us descuidareu d'avisar-me tan bon punt trobeu alguna cosa per a mi. La meva corda econòmica és tan prima que si aquest present interregne meu durava només que trenta o quaranta dies estic segur que es trencaria i jo cauria a dins del pou com un pobre qualsevol. Vegeu, doncs, com estaré d'humor i si val la pena de cercar una decisió la més ràpida que es pugui. No hi ha cosa que m'irriti més que l'«obligada» i peresosa lluita per l'existència, i una de les coses que m'enerven i sempre m'han enervat més és la pobresa.

Em trobo molt sol, tan sol com si estigués enmig d'un desert. No tinc esma de parlar amb ningú que em pugui ser útil en aquests moments. Sento com cap altre aquella creixent i fatídica saharització de la nostra terra i de la nostra gent que vós tan vivament assenyalàveu l'altre dia a *La Veü*.¹ Parleu de mi amb «algú» que em pugui ser útil; presenteu-me a alguna persona que no estigui tocada d'eixut... i escriuiu-me com més aviat pugueu al meu domicili: Ríos Rosas, 52, torre (Sant Gervasi).

Vostre afectíssim amic,

O. Parés

1. No ha estat possible localitzar l'origen d'aquesta possible expressió de Josep Pla, que d'altra banda aquells primers mesos de 1929 va publicar pocs articles a *La Veü de Catalunya*.

[2]

«Renaud-Germain»-Portabella y P. Germain. S. en C. Sucs.
Fábrica de perfumería fina y jabones de tocador
Calle Sans, 368
Carrer Albareda, 24 (torre)
La Torrassa–Hospitalet

Barcelona, 30 de desembre de 1930

Sr. Josep Pla,
Barcelona

Molt apreciat amic:

Us escric, abans de tot, per desitjar-vos un Any Nou ben nou i ben maco i ben al vostre gust!

Després, us volia demanar que em diguéssiu si creieu oportú i convenient sol·licitar per a mi l'ingrés a la Unió Catalana.² Seria aquesta la primera vegada que seria d'una agrupació política. Em plauria fer periodisme, també, i d'altres coses semblants. Em fareu aquest favor, oi? Jo estic molt peix de tot d'ençà que, si us plau per força, faig vida absolutament vegetativa.

Finalment, us volia oferir la meva casa per si trobàveu algun ermità amant del sol i de les bones i tranquil·les vistes i fins criar bèsties no més grosses que un gall, que m'ajudés a pagar el lloguer (vint-i-dos duros) i les altres despeses, a mitges. La casa és a nom meu i les despeses també, però els mobles són d'una antiga i honrada despesera meva que em cuida com a un ministre.

La torreta la vam estrenar nosaltres farà uns sis mesos, és al punt més alt i discret de la Torrassa, a un minut de l'autobús i a deu minuts del Metro Transversal estació Bordeta. Té jardí, més gran que tota la casa, acarat al pla de Llobregat sobre de més de dos-cents metres i al mar, amb un sol i unes vistes espaterrants. Vaig triar aquest barri perquè em convenia per la feina.

Podeu telefonar-me, sempre que us convingui, al número 34172, que és del despatx, on treballo la correspondència de la fàbrica Renaud-Germain, la més antiga d'Espanya o la primera fàbrica de perfumeria que es va establir a Espanya, on els gerents i únics amos són amics meus de molts anys.

Vostre ben afectíssim,

O. Parés

2. Es deu referir a la Lliga Regionalista, el partit de Francesc Cambó, al qual Pla s'havia aproximat des de 1927 i sobre el qual acabava de publicar els tres volums del seu assaig polític titulat *Francesc Cambó. Materials per a una història* (Barcelona, Llibreria Catalònia, 1929).

[3]

Barcelona, 3 març de 1947

Sr. Josep Pla

Palafrugell

Molt apreciat amic:

A pesar de que em porten el *Diario de Barcelona* a casa cada dia, i *Destino* cada setmana, i com és natural us lleigeixo amb constància i gust,³ no pensava escriure-us perquè tenia la confiança de trobar-vos qualsevol dia a algun carrer de Barcelona d'on no m'he mogut ni durant el turmentat període 1936-1947. Jo seré molt feliç de saludar-vos i parlar-vos. Visc solter i em guanyo les garrofes austerament adscrit a l'oficina d'una fàbrica de productes químics. Tinc les tardes lliures amb el sou sençer com si treballés tot el dia.

Tinc pis per a mi sol a l'avinguda de José Antonio, núm. 286, pral., 3^a. El telèfon del despatx és el 33160.

Sóc vostre ben afectuosament,

Onofre Parés

3. L'any 1943 Pla havia començat una col·laboració setmanal al *Diario de Barcelona* que s'allargaria durant deu anys.

[4]

Amic Pla:

A les acaballes de l'any 1959,⁴ desitjo de tot cor que tingueu força salut i que mai us passi el temps de les il·lusions («Calendario sin fechas», de *Destino*, 26 desembre)⁵ i prometo comprar les *Obres Completes* vostres així que pugui.

O. Parés

4. Es tracta d'una postal de Nadal, amb un dibuix a la coberta de Ferrándiz.

5. José Pla, «El tiempo de las ilusiones», dins *Destino*, 26 desembre 1959. Avui es pot llegir, amb el mateix títol traduït al català, al volum *Articles amb cua*, *Obra Completa*, 41, Barcelona: Edicions Destino, 1976, p. 420-426. A partir de 1956, Pla va començar a publicar amb l'Editorial Selecta la primera sèrie de les seves *Obres Completes*, que va arribar a 29 volums.

[5]

Avinguda José Antonio, 276, pral
Barcelona

Barcelona, 28 octubre 1959

Sr. Josep Pla
Mas Pla
Palafrugell

Tel. part. 24230

Molt estimat amic Pla:

Fa més de trenta anys que no ens hem vist ni parlat i, en tot aquest temps, només ens hem cartejat una vegada: la meva del 3 de març de 1947 i la vostra amable resposta el 6 del mateix mes i any. I prou. Però jo us he recordat sempre amb afecte i admiració i he llegit molts dels vostres escrits periodístics. El que no he llegit encara són els vostres llibres. Sempre que he volgut comprar-ne un, vostre o d'altri, m'he trobat sense diners bastants.

Fa més de cinc anys que sóc jubilat, és a dir, que no necessito treballar per viure. Justet, sí, com qui diu «pobret i alegret». Encara ocupo el mateix pis, ja fa vint-i-cinc anys, i ara fins tinc la sort de no haver de pagar lloguer perquè el vaig comprar amb diners que em va deixar un senyor amb la condició de que li cedís la propietat reservant per a mi el dret a ocupar-lo en vida meva. Extrems legalitzats amb escriptura de notari el 6 de novembre de l'any passat.

I, com que segueixo solter, amb humor i salut exemplars i tinc temps per tot, m'ha donat per escriure. Vull dir que ara tracto de fer el que sempre havia volgut i mai havia pogut: escriure de ric, és a dir, concebre lliurement i fer feina solament quan en tingui ganes. Un ideal meu de treball «de tota la vida».

Per foguejar-me, doncs, i temptejar, ensems, els editors, he escrit un primer llibre de prosa castellana, de 296 fulls holandesos, a màquina, que he ofert l'un darrere de l'altre, a tres editors que me l'han tornat excusant-se de la manera més asèptica. Vull dir que continuo sense referències concretes sobre les possibilitats actuals de veure publicada la meva obra. Ja sé que a Barcelona hi ha més de dos-cents editors, però jo, després d'haver-ne trobat tres, no tinc desig d'oferir la meva obra a altres, almenys d'una manera franca i directa. Com jo, algun amic competent que l'ha llegida, la troba molt original, divertida i interessant, i no ens expliquem que no l'hagin admesa tot seguit.

Aquests dies he pensat en allò que em vàreu dir, a l'any 1928, que *L'illa del gran experiment* seria d'actualitat vint o trenta anys més tard. És cert que, durant aquest

període, ha proliferat una abundosa literatura de ficció científica escrita correctament, a l'estranger, per professors d'institut i tècnics, novel·listes, al meu sentir, poc *poetes* (o humanistes), en general, i això m'ha fet creure que la meua «Illa» no ha tingut cap competidor, encara; i, sense haver-m'ho proposat, trobo que ara he fet allò que esportivament es diu superar la pròpia marca a l'escriure *Música del deseo –que dedico a los magos de la ciencia y a cuantas personas han notado que la vida sabe a poco*, com es titula i es subtitula l'obra de què us parlo.

Compreneu que em moro de ganes que em llegiu l'original inèdit. Bastarà que vós em digueu que sí i us el duré allà a on em digueu i com sigui. Necessito de debò estar segur que no «rapapiejo» i que me'n vaig lluny d'osques, com podrien fer-me creure aquests primers contactes de resultat negatiu.

Vós sou l'amic més competent i sincer per a fer-me aquest favor.

Maneu com us plagui al vostre afectíssim amic,

Onofre Parés

[6]

Av. José Antonio, 276, pral
Barcelona – 4

Barcelona, 17 de novembre de 1959

Sr. Josep Pla
Mas Pla
Palafrugell

Bon amic Pla:

Confirmo la meva carta del 28 d'octubre i suposo que si no l'heu contestada no és perquè us hàgiu enfadat per la poca diplomàcia meva sinó perquè teniu massa feina. Sigui com sigui, com que llegir un pròleg no és el mateix que llegir un llibre us n'envio un, ara, per si us fa venir ganes de conèixer l'obra i orientar-me sobre l'editor que li pugui anar més bé.

El vostre afectíssim,

O. Parés

PRÓLOGO

Mi objetivo al querer publicar este libro ha sido hacer participar al lector de la ilusionada alegría que experimenté al escribirlo. En él, una bella dama que ha conseguido para la Humanidad entera, por medios científicos, la supresión radical de la muerte natural o de vejez, narra, describe y dialoga en el transcurso de su primer milenio de vida, que es [el] de gran número de sus coetáneos, que somos nosotros y los afortunados descendientes de todos. Casi huelga decir que lo «sucedido» es lo mejor que puedo desear sentado ante mi mesa de trabajo del año 1959.

A los queridos y admirados científicos, junto con las personas que han notado que la vida sabe a poco, a quienes dedico la obra, he de manifestar que no he pretendido escribir una novela de ficción o anticipación sino de *inspiración* científica; y que si en la *Sonata terrena*, *Sinfonía en Sol* y en el *Concierto*, de que se compone esta *Música del deseo*, he inventado tanto, rozando a veces la heterodoxia, no lo he hecho por capricho o burla ni menos por petulancia, sino acuciado por la necesidad de disponer de abundancia de notas de sonoridad adecuada. Y hasta para estar seguro de su benevolencia, aparte otras consideraciones de índole estética, he confiado a una mujer el papel de llevar la voz cantante en todo este largo *recital* para que, ya seducidos un poco por la música, sean galantes con una señora que para darles gusto emplea licencias científicas como si fuesen poéticas.

También debo explicar que he llamado música a esta obra porque en ella pretendo de cierto modo lo propio del arte musical, es decir, recrear e inspirar, empleando en este caso notas *verbales* que contando, sin lirismos ni retórica, una historia de mil años resuenen en la mente y corazón deleitando y sugiriendo. Y como que poesía es música del pensamiento cuando se limita a producir efectos de estímulo y recreo, no precisamente cuando se propone otros fines concretos, me inclino a imaginar que este trabajo mío podría resultar una como invitación, o introducción, a la novela poética de inspiración científica que, sin duda, habría de gustar, no sólo a los entusiastas de novelas del futuro, sino también a los que prefieren restaurar sus fuerzas con la lectura de las que no se salen de la realidad ambiente, siempre tan fea a pesar del arte que se prodiga en su presentación.

Y en lo que respecta a la estructura del libro, es posible que el crítico profesional no se atreva a admitirlo como novela, por su contenido, y se incline a encasillarlo como Ensayo. Pero entonces le sobrará tanta inventiva y alegría narrativa como en él se desarrolla, por lo cual se decida, para ser más exacto, a bautizarlo de Novela ensayista, de Ensayo novelado o, simplemente, de Novela-ensayo. Pero a mí me halagaría que fuese calificado de ensayo de novela poética de inspiración científica, para distinguirlo de tantas novelas de ficción o anticipación en la mayoría de las cuales no parece clara su preocupación poética o humanista.

O. P.

[7]

Barcelona, 3 de gener 1960

Amic Pla:

Us estic molt agraït per la vostra carta tan sincera com esperada. Però em costa de creure que el llegir vós l'original inèdit de la meva obra pugui ser inútil i fins contra-productent.

Jo he volgut escriure un llibre per a gent culta però amb un estil tan lleuger, clar i llis que fins les intel·ligències menys preparades s'hi trobin bé perquè sense cap esforç podran volar fruit de semblants *delícies de vol*, com les persones conspícues. Direu que això és una mica massa pretensions però, per més que hi faci, no m'ho puc treure del cap, sobretot si haig de creure el que m'ha dit un jove de 28 anys, professor i estudiant, molt entès en matemàtiques i filosofia, que jo aprecio molt i fa temps que conec, que *Música del deseo* és una obra excepcional com no se n'ha escrit cap encara i d'una actualitat o contemporaneïtat obsessionant. (Són tres-cents fulls holandesos, a màquina).

Comprendreu, ara, el meu interès en sotmetre a la vostra crítica, lleial i aguda com poques n'hi ha, la meva obra abans de fer-li la propaganda a algun editor. És clar que no em vaig expressar prou bé en fer-vos entendre que *principalment* us consultava perquè m'ajudéssiu a trobar editor. Veureu, ara, que això és secundari. Com que jo sóc de naturalesa tan tímida en l'acció com valenta en la intenció, comprendreu que necessito estar molt segur i animat per a tirar al dret, ja que la sola ambició, sigui la que sigui, mai m'ha fet aixecar un dit de la mà degut a la meva idiosincràsia.

(Això que sembla ganduleria no ho és, ben mirat, perquè en el meu horòscop radical tinc Júpiter a Piscis en trígona amb la conjunció Sol-Urà a l'ascendent i casa primera Libra-Escorpio, però en quadratura amb la conjunció Neptú-Plutó a Gèminis. Si sou astròleg, veureu de seguida el que volen dir aquests aspectes; si no, pregunteu-ho a algun expert i us divertireu molt. Heu de saber que dos cops a la setmana vaig a les classes d'Astrologia que dona gratuïtament un advocat (amic meu des que ell era petit) que en sap molt i ha tingut i segueix tenint deixebles molt eixerits i distingits).

Us saluda molt afectuosament el vostre amic,

O. Parés